

W CENTRUM UWAGI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE. CZĘŚĆ 1

	Temat	Zagadnienia	Liczba godzin	Punkty NPP	
		I. CZŁOWIEK W SPOŁECZEŃSTWIE		ZP	ZR
1.	Człowiek istotą społeczną	<ul style="list-style-type: none"> ▪ statusy i role społeczne: problemy związane z funkcjonowaniem w rolach społecznych - konflikt ról społecznych; ▪ potrzeby człowieka i ich hierarchia; ▪ charakterystyka różnych form życia społecznego (zbiorowości społecznej, społeczności, społeczności lokalnej, społeczeństwa); ▪ grupy społeczne: cechy i rodzaje; ▪ spójność grup społecznych: zasada wzajemności, zaufania i pomocy 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 1) wyjaśnia, czym są potrzeby człowieka i ustala ich hierarchię, uwzględniając społecznie akceptowany system aksjologiczny; 3) charakteryzuje role społeczne człowieka w związku z jego przynależnością do różnych grup społecznych; analizuje zasady wzajemności, zaufania i pomocy.	
2.	Osobowość człowieka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ klasyczne koncepcje osobowości: teorie psychodynamiczne, społeczno-poznawcze i humanistyczne, ich główne założenia i najważniejsi przedstawiciele; ▪ czynniki wpływające na zachowanie człowieka: - racjonalność, emocje, uczucia, - temperament i charakter; ▪ rodzaje inteligencji – inteligencja emocjonalna; ▪ kształtowanie i zmiana postaw – warunki skutecznej perswazji. 	2		I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 1) charakteryzuje klasyczne koncepcje osobowości; 2) wyjaśnia kwestię racjonalności, emocji, uczuć, temperamentu i charakteru w postępowaniu człowieka; rozróżnia inteligencję i inteligencję emocjonalną; 3) wyjaśnia, czym jest postawa oraz przedstawia uwarunkowania procesu kształtowania i zmiany postaw;
3.	Wartości i normy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wartości i ich rola w życiu człowieka – wartości a światopogląd i styl życia; ▪ wartości afirmowane w polskim społeczeństwie i wybranych społeczeństwach europejskich; 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – katalog wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim i dokonuje	I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 4) charakteryzuje na przykładach różne rodzaje norm społecznych (w tym ich genezę), wyjaśnia mechanizm kontroli społecznej oraz skutki łamania tych norm;

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ normy społeczne i ich rodzaje; ▪ skutki łamania norm społecznych – sankcje społeczne; ▪ postawy wobec norm społecznych (aprobata, konformizm, nonkonformizm – ich wady i zalety); ▪ mechanizm kontroli społecznej 		jego analizy; analizuje rolę wartości w światopoglądzie; 5) [...] analizuje przypadki oraz przedstawia zalety i wady konformizmu i nonkonformizmu.	II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – wspólność i różnorodność wartości afirmowanych w społeczeństwach europejskich.
4.	Socjalizacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ socjalizacja pierwotna i wtórna; ▪ główne instytucje socjalizacji; ▪ socjalizacja odwrócona; ▪ resocjalizacja 	1	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 5) wyjaśnia charakter procesu socjalizacji; podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia.	
5.	Rodzina dawniej i dziś	<ul style="list-style-type: none"> ▪ skład rodziny i jej funkcje, typy rodzin; ▪ zmiany w funkcjonowaniu rodziny: rodzina tradycyjna a demokratyczna, nowe formy relacji rodzinnych, kryzys rodziny; ▪ sytuacja rodziny w Polsce. 	1	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 2) charakteryzuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – współczesne typy rodziny; wyjaśnia problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w Rzeczypospolitej Polskiej.	
6.	Człowiek wobec inności	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tolerancja a akceptacja; ▪ przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji, stygmatyzacji, stereotypizacji; ▪ źródła podziałów na „swoich” i „obcych” oraz ich konsekwencje; ▪ zjawisko alienacji; ▪ sposoby przeciwdziałania negatywnym postawom wobec innych 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 6) odróżnia tolerancję od akceptacji; wyjaśnia, jak tworzą się podziały w społeczeństwie na „swoich” i „obcych”; rozpoznaje przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji i stygmatyzacji oraz przedstawia możliwe sposoby przeciwstawiania się tym zjawiskom.	I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 5) wyjaśnia zjawisko alienacji oraz analizuje jego przyczyny i skutki; 6) analizuje poznawcze przyczyny stosowania stereotypów i związane z tym niebezpieczeństwa.

7.	Komunikacja interpersonalna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ komunikacja werbalna i niewerbalna; ▪ zasady aktywnego słuchania, ▪ asertywność – przykłady zwrotów asertywnych; ▪ taktyki autoprezentacji, ▪ przyczyny i przebieg konfliktów społecznych (zachowania stron, zjawisko eskalacji); ▪ metody rozwiązywania konfliktów: <ul style="list-style-type: none"> - mediacja, - negocjacje, - arbitraż; ▪ etapy procesu decyzyjnego; ▪ metody kreatywnego rozwiązywania problemów 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 7) przedstawia podstawowe metody rozwiązywania konfliktów (mediacja, negocjacje, arbitraż) oraz zalety i wady wskazanych rozwiązań.	I. Człowiek w społeczeństwie. Uczeń: 7) analizuje rodzaje i podaje przykłady stosowania taktyk autoprezentacji; 8) przedstawia różnorodne formy komunikowania się; wykazuje znaczenie komunikacji niewerbalnej w porozumiewaniu się; 9) wyjaśnia zasady zachowań asertywnych; podaje przykłady stosowania zwrotów asertywnych i przedstawia wynikające z tego korzyści. 10) wyjaśnia mechanizm konfliktów międzygrupowych, w tym ich eskalacji; 11) przedstawia zasady i metody kreatywnego rozwiązywania problemów; analizuje uwarunkowania prawidłowego procesu decyzyjnego, wspomagające rozwiązywanie problemów osobistych i grupowych.
PODSUMOWANIE			2		
II. KULTUROWA RÓŻNORODNOŚĆ SPOŁECZEŃSTWA					
1.	Rodzaje społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka typów społeczeństw: zbieracko-łowieckiego, nomadycznego, rolniczego, przemysłowego, poprzemysłowego; ▪ charakterystyka jednego ze współczesnych społeczeństw: <ul style="list-style-type: none"> - zbieracko-łowieckich, - nomadycznych, 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 8) charakteryzuje współczesne społeczeństwo i analizuje jego cechy (otwarte, postindustrialne, konsumpcyjne, masowe i informacyjne).	II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 1) charakteryzuje społeczeństwa zbieracko-łowieckie, nomadyczne i rolnicze; charakteryzuje wybraną współczesną społeczność tego typu; 2) charakteryzuje wiejską społeczność tradycyjną; wskazuje na różnice

		<ul style="list-style-type: none"> - rolniczych; ▪ cechy współczesnych społeczeństw (otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe); ▪ porównanie społeczeństw przemysłowych i poprzemysłowych, tradycyjnych i nowoczesnych; ▪ cechy tradycyjnej społeczności wiejskiej 			między społeczeństwem przemysłowym i poprzemysłowym.
2.	Kultura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ różne definicje i rodzaje kultury; ▪ typy kultur według Margaret Mead i funkcjonujące w nich modele socjalizacji; ▪ źródła zmian kulturowych 	1		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 3) porównuje modele socjalizacji charakterystyczne dla własnej grupy wiekowej i pokolenia rodziców.
3.	Zróżnicowanie kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wielokulturowość społeczeństw; ▪ indywidualizm i kolektywizm jako jeden z wymiarów kultury: <ul style="list-style-type: none"> - cechy kultur indywidualistycznych i kultur kolektywistycznych - przykłady współczesnych kultur o silnych cechach indywidualistycznych (społeczeństwa Zachodu) i kolektywistycznych (społeczeństwa Ameryki Południowej, Azji, Afryki); ▪ postrzeganie innych kultur: <ul style="list-style-type: none"> - etnocentryzm (interpretowanie i ocenianie innych kultur w kategoriach kultury własnej), 	2		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 5) analizuje cechy indywidualizmu i kolektywizmu w aspekcie psychospołecznym i instytucjonalnym; wykazuje zróżnicowanie psychokulturowe świata w tych aspektach; 12) wyjaśnia kwestię deformacji w postrzeganiu innych kultur na podstawie literatury (np. fragmentów pracy <i>W pogoni za wyobrazeniami. Próba interpretacji polskiej literatury podróżniczej poświęconej Ameryce Łacińskiej</i> Marcina F. Gawryckiego lub fragmentów pracy <i>Wizerunek obcego</i>).

		<ul style="list-style-type: none"> - relatywizm kulturowy (interpretowanie i ocenianie innych kultur w jej własnych kategoriach), - przykłady deformacji w postrzeganiu innych kultur – analiza problemu na podstawie wybranych fragmentów publikacji Marcina Florianaw Gawryckiego <i>W pogoni za wyobrażeniami. Próba interpretacji polskiej literatury podróżniczej poświęconej Ameryce Łacińskiej</i> 			<i>Kultury afrykańskie w relacjach Henryka Sienkiewicza, Mariana Brandysa i Marcina Kydryńskiego Haliny Witek).</i>
4.	Kultura masowa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy kultury masowej; ▪ wartości i wzory propagowane przez kulturę masową;; ▪ pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania kultury masowej 	1		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 6) analizuje na przykładach zjawisk kulturowych cechy kultury masowej.
5.	Religia jako zjawisko społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ społeczne i indywidualne aspekty religii (religijność, wiara); ▪ identyfikacja religijna ludności świata; ▪ religijność społeczeństw zachodnich (sekularyzacja, prywatyzacja religii); ▪ stosunki wyznaniowe w Polsce; ▪ charakterystyka religijności polskiego społeczeństwa: <ul style="list-style-type: none"> - identyfikacja religijna, - poziom zaangażowania w praktyki religijne, - terytorialne zróżnicowanie zaangażowania religijnego, ▪ rola rytuałów, obrzędów i tradycji w życiu współczesnego człowieka: 	2		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 7) charakteryzuje religię jako zjawisko społeczne; analizuje religijność we współczesnym społeczeństwie polskim i porównuje ją z religijnością w innym społeczeństwie; 8) wyjaśnia znaczenie obrzędów przejścia i wykazuje ich obecność w polskiej kulturze współczesnej; 9) wykazuje obecność tradycyjnej obrzędowości dorocznej w polskiej kulturze współczesnej.

		<ul style="list-style-type: none"> - religijny i pozareligijny aspekt obrzędów przejścia, - tradycyjna obrzędowość doroczna w polskiej kulturze współczesnej 			
6.	Subkultury młodzieżowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ typologia subkultur młodzieżowych w Polsce; ▪ psychologiczny i społeczny aspekt powstawania subkultur (źródła kontestacji i niedostosowania społecznego młodzieży); ▪ charakterystyka najważniejszych subkultur, analiza słabych i mocnych stron wizji rzeczywistości wybranej subkultury 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 9) rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje sądy w tych kwestiach.	II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 10) przedstawia subkultury; charakteryzuje wizję rzeczywistości jednej z nich i analizuje słabe i mocne strony tej wizji.
7.	Spory światopoglądowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczestnicy sporów światopoglądowych: <ul style="list-style-type: none"> - obywatele, - instytucje państwowe, - partie polityczne, organizacje pozarządowe i instytucje religijne; ▪ rola mediów i instytucji eksperckich w sporach światopoglądowych; ▪ współczesne spory światopoglądowe (w kontekście etycznym, prawnym, społeczno-ekonomicznym): <ul style="list-style-type: none"> - aborcja, - związki osób tej samej płci, - kara śmierci, - zapłodnienie in vitro, - eutanazja, - inżynieria genetyczna 	2		II. Różnorodność kulturowa. Uczeń: 11) analizuje i rozważa argumenty stron sporów światopoglądowych (np. na temat: aborcji, eutanazji, modyfikacji genetycznych, in vitro, związków partnerskich);
	PODSUMOWANIE		2		

III. FUNKCJONOWANIE SPOŁECZEŃSTWA

1.	Struktura społeczna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka pojęć: struktura społeczna, stratyfikacja, klasa społeczna, warstwa społeczna; ▪ podstawowe kryteria stratyfikacji społecznej: położenie materialne, zróżnicowanie zawodowe, status społeczny, władza; ▪ ruchliwość (mobilność) społeczna: jej rodzaje (pionowa i pozioma) oraz czynniki; ▪ źródła degradacji i awansu społecznego 	1		<p>III. Struktura społeczna i problemy społeczne. Uczeń:</p> <p>1) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej.</p>
2.	Przemiany społeczne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura warstwowa społeczeństwa polskiego w okresie PRL; ▪ transformacja ustrojowa w Polsce i jej następstwa; ▪ sposoby adaptacji klas społecznych do zmian społeczno-gospodarczych w Polsce; ▪ cechy charakterystyczne <i>homo sovieticus</i>, np. bierność, roszczeniowość wobec państwa; ▪ <i>homo sovieticus</i> a przemiany polityczne i społeczne w Polsce; ▪ inteligencja jako warstwa społeczna: rola w polskim społeczeństwie, dyferencjacja po 1989 r.; ▪ struktura warstwowa współczesnego społeczeństwa polskiego; ▪ niekonwencjonalne formy przystosowania się do zmiany systemowej – analiza problemu na podstawie wybranych fragmentów pracy 	2		<p>III. Struktura społeczna i problemy społeczne. Uczeń:</p> <p>2) analizuje sposoby adaptacji klas społecznych do zmiany społeczno-gospodarczej w Rzeczypospolitej Polskiej; wskazuje na przyczyny degradacji i awansu społecznego przedstawicieli tych klas społecznych;</p> <p>3) wyjaśnia kwestię dyferencjacji społecznej inteligencji; rozważa zasadność stosowania tej kategorii do analizy współczesnej struktury społecznej w Rzeczypospolitej Polskiej;</p> <p>4) przedstawia strukturę warstwową współczesnego społeczeństwa polskiego;</p> <p>5) rozważa zasadność teorii „człowieka sowieckiego” (bierność, roszczeniowość wobec państwa),</p>

		Caroline Humphrey <i>Koniec radzieckiego życia. Ekonomie życia codziennego po socjalizmie</i>			odnosząc się do konkretnych współczesnych przykładów; 10) analizuje uznane za niekonwencjonalne formy przystosowania się do zmiany systemowej na podstawie literatury (np. rozdziału 5. i 6. pracy <i>Koniec radzieckiego życia. Ekonomie życia codziennego po socjalizmie</i> Caroline Humphrey lub fragmentów pracy <i>Łowcy, zbieracze, praktycy niemocy. Etnografia człowieka zdegradowanego</i> Tomasza Rakowskiego).
3.	Nierówności społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymiary nierówności społecznych (np. nierówności dochodowe, nierówne traktowanie, nierówności szans życiowych); ▪ pomiar poziomu nierówności w społeczeństwie – wskaźnik Giniego; ▪ skala nierówności społecznych w Polsce w porównaniu z innymi państwami europejskimi; ▪ skutki społeczne, kulturowe, polityczne nierówności społecznych; ▪ charakterystyka wybranych konfliktów społeczno-ekonomicznych na świecie: przyczyny, przejawy, skutki 	2		III. Struktura społeczna i problemy społeczne. Uczeń: 6) porównuje skalę nierówności społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej i wybranym państwie, wyjaśniając związek między nierównościami społecznymi a nierównościami szans życiowych; 8) przedstawia przyczyny i skutki konfliktu społeczno-ekonomicznego w wybranym państwie.
4.	Wykluczenie społeczne i jego wymiary	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przyczyny, przejawy i skutki wykluczenia społecznego; ▪ bezrobocie: przyczyny i skutki, sytuacja osób młodych na rynku pracy; 	2	I. Człowiek i społeczeństwo. Uczeń: 9) rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim i formułuje sądy w tych kwestiach.	III. Struktura społeczna i problemy społeczne. Uczeń: 7) charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ubóstwo i jego wymiary (ubóstwo skrajne i relatywne); ▪ zwalczanie problemów społecznych: <ul style="list-style-type: none"> - sposoby przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu; - zadania ZUS, - system obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, od wypadków). 		<p>VI. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:</p> <p>1) przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej, rozróżnia ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe; wymienia zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;</p> <p>3) przedstawia działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego na przykładzie działalności urzędu pracy w swoim powiecie.</p>	<p>Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania.</p> <p>IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:</p> <p>9) przedstawia politykę państwa na rynku pracy w Rzeczypospolitej Polskiej; rozróżnia formy polityki aktywnej oraz świadczeń socjalnych dla bezrobotnych;</p> <p>11) wykazuje aktualność kwestii „starzenia się społeczeństwa”; przedstawia główne założenia polityki państwa wobec osób starszych; wyjaśnia zasadę solidaryzmu społecznego w ubezpieczeniach społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej.</p>
5.	Imigranci w Europie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka pojęć: migracja, emigracja, imigracja, uchodźstwo, ▪ uwarunkowania polityczne, społeczno-ekonomiczne, demograficzne i kulturowe migracji; ▪ społeczno-ekonomiczne, kulturowe i polityczne konsekwencje migracji z perspektywy społeczeństw przyjmujących i regionów wysyłających; ▪ dynamika i natężenie procesów migracyjnych w XXI wieku (kryzys migracyjny, szlaki migracyjne); 	2		<p>III. Struktura społeczna i problemy społeczne. Uczeń:</p> <p>9) charakteryzuje specyfikę procesów migracyjnych do Europy i wewnątrz Europy.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ imigranci w Polsce – charakterystyka wybranych grup 			
	PODSUMOWANIE		2		
IV. NARÓD I MNIEJSZOŚCI NARODOWE					
1.	Koncepcje narodu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka pojęcia naród; ▪ koncepcje narodu: <ul style="list-style-type: none"> - polityczna - etniczno-kulturowa; ▪ drogi kształtowania się współczesnych narodów (od narodu do państwa; od państwa do narodu); ▪ różnice pomiędzy pojęciem obywatelstwa i narodowości; ▪ czynniki narodotwórcze i sprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej (m.in. język, kultura, historia, tradycja, świadomość narodowa) 	2		IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń: 1) przedstawia różne koncepcje narodu (polityczną i etniczno-kulturową); charakteryzuje czynniki narodotwórcze i sprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej.
2.	Tożsamość narodowa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakterystyka pojęcia tożsamość narodowa (elementy, specyfika, treść i forma); ▪ tożsamość mieszkańców Polski; ▪ zjawisko wielowarstwowości tożsamości narodowej na przykładzie mieszkańców: <ul style="list-style-type: none"> - Królestwa Belgii, - Królestwa Hiszpanii, - Konfederacji Szwajcarskiej, - Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej 	2		IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń: 7) przedstawia wielowarstwowość tożsamości narodowej na przykładzie społeczeństw europejskich (Królestwa Belgii, Królestwa Hiszpanii, Konfederacji Szwajcarskiej oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej);

3.	Mniejszości narodowe i etniczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ socjologiczna i prawna definicja mniejszości narodowej, etnicznej i grupy używającej języka regionalnego; ▪ charakterystyka grup mniejszościowych w Polsce: <ul style="list-style-type: none"> - demografia, - rozmieszczenie terytorialne, - dziedzictwo, tradycja, historia, - aktywność polityczna, kulturowa, ekonomiczna; ▪ prawa przysługujące obywatelom Polski należącym do grup mniejszościowych; ▪ stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce 	2	<p>IV. Prawa człowieka i ich ochrona. Uczeń:</p> <p>4) przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy posługującej się językiem regionalnym w Rzeczypospolitej Polskiej; pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach.</p>	<p>IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń:</p> <p>3) przedstawia elementy dziedzictwa kulturowego etnicznej grupy mniejszościowej w Rzeczypospolitej Polskiej (mniejszości narodowe i etniczne, grupa posługująca się językiem regionalnym, imigranci);</p> <p>6) analizuje stan przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych w Rzeczypospolitej Polskiej i w wybranym państwie.</p>
4.	Postawy wobec mniejszości i cudzoziemców	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postawy wobec mniejszości narodowych i cudzoziemców; ▪ ksenofobia i jej formy (nacjonalizm ekspansjonistyczny, szowinizm, rasizm, antysemityzm); ▪ stereotypy dotyczące innych nacji funkcjonujące w polskim społeczeństwie i ich wpływ na postawy Polaków; ▪ sposoby przeciwdziałania ksenofobii 	2		<p>IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń:</p> <p>2) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz wobec innych narodów (także imigrantów); rozpoznaje przejawy ksenofobii i uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się temu zjawisku.</p>
5.	Polacy za granicą	<ul style="list-style-type: none"> ▪ polska diaspora: <ul style="list-style-type: none"> - liczebność i rozmieszczenie, - historia, przyczyny i fale migracji, 	2		<p>IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - aktywność kulturalna, ekonomiczna i polityczna; - forma i treść tożsamości polskiej na emigracji; ▪ regulacje prawne umacniające więzi z Polską oraz ułatwiające osiedlanie się w kraju: <ul style="list-style-type: none"> - postanowienia Ustawy o Karcie Polaka, - postanowienia Ustawy o repatriacji, - porównanie i ocena założeń Ustawy o Karcie Polaka i Ustawy o repatriacji 			<p>4) analizuje przyczyny zamieszkiwania Polaków poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (potoki emigracyjne, zmiana granic i wysiedlenia); wyjaśnia zróżnicowanie form i treści tożsamości polskiej tych osób;</p> <p>5) wyjaśnia założenia Karty Polaka i repatriacji; analizuje rozwiązania w nich przyjęte, wykazując ich mocne i słabe strony.</p>
6.	Polityka narodowościowa państw	<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie imigrantów w społeczeństwie przyjmującym: <ul style="list-style-type: none"> - procesy asymilacji i akulturacji, - etapy przystosowywania się do życia w społeczeństwie (separacja, adaptacja, integracja, asymilacja); ▪ modele polityki narodowościowej (założenia, działania, różnice, konsekwencje, ocena): <ul style="list-style-type: none"> - asymilacyjna (unifikacyjna), - integracyjna (równościowa), - pluralistyczna (wielokulturowa); ▪ polityka państw wobec rdzennych grup autochtonicznych w kontekście historycznym i współczesnym (złożenia i konsekwencje społeczne, ekonomiczne, kulturowe); ▪ wpływ polityki państwa na proces akulturacji i asymilacji grup mniejszościowych; ▪ specyfika społeczno-kulturowa wybranych rdzennych grup autochtonicznych: <ul style="list-style-type: none"> - na kontynencie amerykańskim, 	2		<p>IV. Aspekty etniczne życia społecznego. Uczeń:</p> <p>8) przedstawia i porównuje różne modele polityki wobec imigrantów (unifikacja/asymilacja, integracja, wielokulturowość) w państwach Europy;</p> <p>9) przedstawia specyfikę społeczno-kulturową wybranych rdzennych grup autochtonicznych (np. na kontynencie amerykańskim, w Związku Australijskim lub azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej) oraz różne modele polityki wobec tych grup;</p> <p>10) wyjaśnia kwestię akulturacji i asymilacji grup mniejszościowych, w tym migranckich; wykazuje, że rodzaj stosowanej polityki państwa w różnym stopniu i kierunku wpływa na te zjawiska.</p>

		- w Związku Australijskim, - w azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej.			
	PODSUMOWANIE		2		